

WYROK Z DNIA 25 PAŹDZIERNIKA 2005 R.

IV KK 338/05

Odpowiednie stosowanie przepisów działu IX Kodeksu postępowania karnego o postępowaniu odwoławczym w postępowaniu kasacyjnym, pozwala przyjąć, że w wypadku rozpoznawania kasacji opartej na bezwzględnych przyczynach odwoławczych, wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., może znaleźć zastosowanie unormowanie w nim zawarte umożliwiające rozpoznanie tego nadzwyczajnego środka odwoławczego na posiedzeniu.

Przewodniczący: sędzia SN W. Kozielowicz (sprawozdawca).

Sędziowie SN: H. Gradzik, J. Żywolewska-Ławniczak.

Prokurator Prokuratury Krajowej: M. Wilkosz-Śliwa.

Sąd Najwyższy w sprawie Cypriana C. i Grzegorza M., skazanych za przestępstwa z art. 119 § 1 k.k. w zb. z art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 159 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 października 2005 r. kasacji obrońcy, wniesionej na korzyść skazanego Grzegorza M. oraz kasacji Prokuratora Okręgowego w K. wniesionej na niekorzyść skazanych Cypriana C. i Grzegorza M., od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 kwietnia 2005 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 29 października 2004 r.

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K. i sprawę oskarżonych Cypriana C. i Grzegorza M. p r z e -

k a z a ł   Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

U Z A S A D N I E N I E

Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 29 października 2004 r., Cyprian C. i Grzegorz M. zostali uznani za winnych tego, że w dniu 17 października 1998 r. w K., działając wspólnie i w porozumieniu z Danielem S. oraz ustalonym nieletnim wzięli udział w pobiciu Parweza N. z powodu jego przynależności rasowej, stosując przemoc polegającą na tym, iż posługując się niebezpiecznymi przedmiotami w postaci drewnianej pałki oraz skórzanych pasów zakończonych metalowymi klamrami, uderzyli nimi kilkakrotnie pokrzywdzonego w nogę i plecy, czym spowodowali u niego obrażenia ciała w postaci rany w okolicy nadłopatkowej, co spowodowało rozstrój zdrowia pokrzywdzonego na okres do 7 dni, tj. przestępstwa z art. 119 § 1 k.k. w zb. z art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które wymierzono każdemu z oskarżonych karę roku pozbawienia wolności. Tym samym wyrokiem Cyprian C. został uznany za winnego tego, że w dniu 18 października 1998 r. w K., działając wspólnie i w porozumieniu z Danielem S., wziął udział w pobiciu Desai M. z powodu jego przynależności rasowej, stosując przemoc polegającą na tym, iż posługując się niebezpiecznym przedmiotem w postaci skózanego pasa zakończonego metalową klamrą uderzył nim dwukrotnie pokrzywdzonego w głowę, czym spowodował u niego obrażenia ciała w postaci rany tłuczonej okolicy potylicznej prawej, co skutkowało rozstrojem zdrowia pokrzywdzonego na okres do 7 dni, tj. popełnienia przestępstwa z art. 119 § 1 k.k. w zb. z art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności. Ponadto podanym wyrokiem Cyprian C. został uznany za winnego dokonania występku z

art. 159 k.k., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. W miejsce wskazanych powyżej kar, orzeczonych wobec Cypriana C. za poszczególne, realnie zbiegające się przestępstwa, sąd pierwszej instancji wymierzył mu karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (...).

Apelację od tego wyroku złożył prokurator. (...)

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył także obrońca oskarżonego Grzegorza M. (...)

Sąd Okręgowy w K. po rozpoznaniu tych apelacji, wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2005 r., zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy, uznając obie apelacje za oczywiście bezzasadne, choć – jak sam zauważył w pisemnym uzasadnieniu wyroku – ich konsekwencją powinno być uchylene wyroku i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., jako sądowi właściwemu miejscowo i rzeczowo do orzekania w pierwszej instancji.

Od wyroku Sądu Okręgowego w K. kasację na korzyść skazanego Grzegorza M. wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając ten wyrok w całości i formułując trzy zarzuty: naruszenie art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. przez orzekanie w niniejszej sprawie w pierwszej instancji przez sąd rejonowy, podczas, gdy właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji był sąd okręgowy, a także rażące naruszenie prawa, mające wpływ na treść orzeczenia tj. naruszenie art. 438 pkt 4 k.p.k., przez wymierzenie Grzegorzowi M. rażąco niewspółmiernej kary, a nadto rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mogące mieć wpływ na treść wyroku tj. art. 213 § 1 i 2, art. 214 § 1 oraz art. 215 k.p.k. przez niezgromadzenie aktualnych danych osobopoznawczych o oskarżonym. Obrońca skazanego wniósł o uchylene zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w K. oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w K. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. oraz wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w K. w odpowiedzi na kasację z dnia 11 lipca 2005 r. wniósł o uznanie kasacji za zasadną, uchylenie zaskarżonego kasacjami wyroku Sądu Okręgowego w K. oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w K. i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K., jako właściwemu rzeczowo do rozpoznania sprawy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w K. wywiódł również Prokurator Okręgowy w K., zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść skazanych Cypriana C. i Grzegorza M. Zarzucił on rażące naruszenie prawa procesowego, a to art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k., poprzez nierozpoznanie sprawy w zakresie szerszym od granic środka odwoławczego, skutkujące bezzasadnym odstępniem od uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w K. pomimo tego, że został on wydany z obrazą przepisu art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż ten Sąd orzekł w sprawie należącej do właściwości rzeczowej sądu okręgowego, a zatem z naruszeniem normy procesowej o randze tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Stawiając powyższy zarzut, na podstawie art. 537 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w K. i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Obie kasacje są w oczywisty sposób zasadne w zakresie podniesionej przez obrońcę skazanego oraz Prokuratora Okręgowego w K. bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

Sąd Okręgowy w K. orzekł bowiem w niniejszej sprawie z naruszeniem art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k., utrzymując w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 29 października 2004 r. Sąd ten nie dostrzegł bowiem, że kwestionowane apelacjami orzeczenie zapadło z rażącą obrazą przepisu art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k., co stanowi uchybienie o jakim mowa w art.

439 § 1 pkt 4 k.p.k. Zaskarżonym wyrokiem przypisano oskarżonym popełnienie występku wyczerpującego m.in. znamiona przestępstwa z art. 119 § 1 k.k. Przestępstwo z art. 119 k.k. umieszczone jest w rozdziale XVI Kodeksu karnego. Zgodnie zaś z art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k. w sprawach o występki określone w rozdziale XVI orzeka w pierwszej instancji sąd okręgowy. Ten sąd jest zatem sądem właściwym rzeczowo. Bezspornym jest więc, że w niniejszej sprawie sąd niższego rzędu (sąd rejonowy) orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą, przewidzianą w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k.

Zgodnie z art. 439 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy jest zobligowany do uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia w przypadku stwierdzenia choćby jednej z przyczyn wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Rozpoznający sprawę sąd odwoławczy z urzędu zobligowany jest do zbadania, czy poddawane kontroli instancyjnej orzeczenie nie jest dotknięte takim uchybieniem. Wobec niedostrzeżenia opisanego uchybienia przez Sąd Okręgowy w K. wyrok tego sądu, a także utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego muszą zostać uchylone, a sprawa Cypriana C. i Grzegorza M. przekazana Sądowi Okręgowemu w K. – jako sądowi pierwszej instancji – do merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 535 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje wniesione od wyroków na rozprawie. Na posiedzeniu, w myśl art. 535 § 3 k.p.k., może uwzględnić w całości kasację wniesioną na korzyść skazanego w razie jej oczywistej zasadności. Jeśli chodzi o orzekanie na posiedzeniu to obie te przesłanki muszą występować łącznie. W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że złożone kasacje, oparte na uchybieniu wymienionym w art. 439 k.p.k., są oczywiście zasadne. Jednak tylko jedna z rozpoznawanych kasacji jest kasacją wniesioną na korzyść. Wniesiona przez Prokuratora Okręgowego kasacja na niekorzyść sprawia, że nie było moż-

liwości zastosowania w niniejszej sprawie trybu przewidzianego w art. 535 § 3 k.p.k. Wprawdzie art. 535 § 3 k.p.k. dopuszcza też rozpoznawanie kasacji opartej na innych zarzutach niż tylko z art. 439 § 1 k.p.k., jednak procedura rozpoznawania kasacji w tym trybie jest obwarowana warunkiem kierunku złożonego środka odwoławczego (kasacja wniesiona na korzyść).

W opisanej sytuacji nie ma jednak proceduralnych przeszkód do odpowiedniego zastosowania w postępowaniu kasacyjnym przepisów dotyczących postępowania odwoławczego, w tym unormowania z art. 439 § 1 k.p.k. Przepis ten wprowadza uproszczony mechanizm procedowania w przypadku zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Pozwala bowiem sądowi odwoławczemu uchylić zaskarżone orzeczenie na posiedzeniu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia. Art. 439 § 1 k.p.k. nie ogranicza przy tym tej możliwości orzekania na posiedzeniu wyłącznie do przypadków środków odwoławczych wniesionych na korzyść.

Stosując odpowiednio w postępowaniu kasacyjnym omawiane unormowania z art. 439 k.p.k. (przez art. 518 k.p.k.) Sąd Najwyższy w razie wniesienia kasacji opartej na bezwzględnych przyczynach odwoławczych może uchylić zaskarżone orzeczenie orzekając nie na rozprawie, lecz na posiedzeniu. Instytucja odpowiedniego stosowania przepisów działu IX k.p.k. o postępowaniu odwoławczym w postępowaniu w trybie kasacji, pozwala bowiem przyjąć, że w przypadku rozpoznawania kasacji opartej na bezwzględnych przyczynach odwoławczych wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., może znaleźć zastosowanie unormowanie zawarte w tym przepisie umożliwiające rozpoznanie takiego nadzwyczajnego środka odwoławczego na posiedzeniu (na temat odpowiedniego stosowania przepisów: J. Nowacki: „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, PiP 1964, nr 3, s. 373 – 375; A. Błachnio-Parzych: Przepisy odsyłające systemowe (Wybrane zagadnienia), PiP 2003, nr 1, s. 44 – 45).

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy, orzekając na posiedzeniu, uznał obie wniesione kasacje za oczywiście zasadne w zakresie podniesionego zarzutu opartego na obrazie przepisów o właściwości rzeczowej sądu, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w K. oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K., jako sądowi pierwszej instancji. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy w K. powinien mieć na uwadze rozwiązanie z art. 442 § 2 k.p.k. i ograniczyć ponowne postępowanie dowodowe w części dotyczącej zarzucanego Cyprianowi C. czynu zakwalifikowanego z art. 159 k.k.